

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Vaikuttavaa vastuullisuutta oppimisen ja kansain- välistymisen kentällä

Opetushallituksen vastuullisuusraportti 2022

2022

Sisällys

1. Pääjohtajan katsaus vuoteen 2022.....	3
2. Opetushallituksen organisaatio.....	5
3. Hyvän koulutuksen kehittäminen on Opetushallituksen ydintoimintaa.....	10
4. Opetushallitus tukee toiminnallaan työelämän tarpeita.....	12
5. Opetushallitus vahvistaa kestäväää kehitystä kehittämistoiminnalla ja oppimateriaaleilla.....	14
6. Kansainvälisyyden edistäminen on yksi Opetushallituksen perustehtävistä.....	17
7. Poimintoja Opetushallituksen jalanjäljestä.....	20

2022

1

Pääjohtajan katsaus vuoteen 2022

Tervetuloa tutustumaan Opetushallituksen vastuullisuusraporttiin, jossa kuvaamme moninaista toimintaamme vastuullisuuden sekä valitsemiemme YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden ja niihin liittyvien omien tavoitteidemme näkökulmasta.

Lähtökohtanamme on, että vastuullisuus on kaikessa toiminnassamme mukana. Vuonna 2022 jatkoimme YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistämistä Agenda 2030 -työryhmämme johdolla.

Työmme koulutuksen ja kansainvälistymisen kentällä jatkui myös vuonna 2022 keskellä koko yhteiskuntaan vaikuttaneita haasteita, jotka ovat jo aiemmin tuoneet esille hyvinvoinnin ja oppimisen vahvan yhteyden. Edelleen jatkunut koronapandemia ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan aiheuttivat monihäiriötilanteen, jossa haasteet entisestään lisääntyivät ja monimuotoistuivat. Tuimme toimialaa sotapaenneiden ukrainalaislasten ja -nuorten varhaiskasvatukseen ja koulutuksen järjestämisessä ohjeistuksilla, tukimateriaaleilla ja erilaisilla tilaisuuksilla. Valmistelimme kouluille ja oppilaitoksille tukimateriaalia myös energiansäästöön ja sähköpulaan sekä muuttuneen turvallisuustilanteen myötä mahdollisiin hybridi- ja kyberturvallisuushkiin sekä informaatiovaikuttamiseen varautumiseksi.

Hyvän, laadukkaan ja kestävän koulutuksen kehittäminen oli nytkin toimintamme ydintä. Jatkoimme muun muassa ilmasto- ja kestävyyskasvatushanketta, jolla tarjottiin tukea kasvatuksen ja koulutuksen

Vastuullisuus
ja kestävän
tulevaisuuden
tavoite ohjaavat
toimintaamme ja
tätä haluamme
edelleen kehittää.

toimintakulttuurin muutokseen kohti ekologisesti kestävää tulevaisuutta. Tämän lisäksi edistimme vihreää siirtymää ammatillisessa koulutuksessa muun muassa osallistumalla koulutustoimijoiden kanssa toimialan yhteisen kestävyystiekartan valmisteluun.

Perusteiden uudistuksissa otamme huomioon muuttuvan toimintaympäristön ja tulevaisuuden osaamistarpeet. Ennakointitietomme perusteella tulevaisuudessa keskeistä on kestävyys ja digitaalisuuteen liittyvä osaaminen.

Kansainvälisessä yhteistyössä olemme vahvistaneet ympäristövastuullisuutta monin tavoin. Kanustimme hankehakijoita ympäristövastuulliseen toimintaan ja olemme ohjeistaneet vähäpäästöisiin matkustustapoihin. EU:n Erasmus+- ja Euroopan solidaarisuusjoukot -ohjelmissa tuetaan ilmastonmuutosta ja kestävää kehitystä koskevien tietojen, taitojen ja asenteiden kehittymistä.

Hyvinvoiva henkilöstö, oman toimintamme ympäristövastuullisuus ja talouden tasapaino ovat myös seikkoja, joihin kiinnitimme erityistä huomiota viime vuonna.

Tällä raportilla tuomme esiin toimintamme vastuullisuutta ja esimerkkejä siitä, mitä olemme vuonna 2022 tehneet kestävä kehityksen vahvistamiseksi kasvatuksessa ja koulutuksessa sekä miten olemme virastona toimineet vastuullisesti. Vastuullisuus ja kestävä tulevaisuuden tavoite ohjaavat toimintaamme ja tätä haluamme edelleen kehittää.

Opetushallituksen pääjohtaja
Minna Kelhä

Opetushallituksen organisaatio

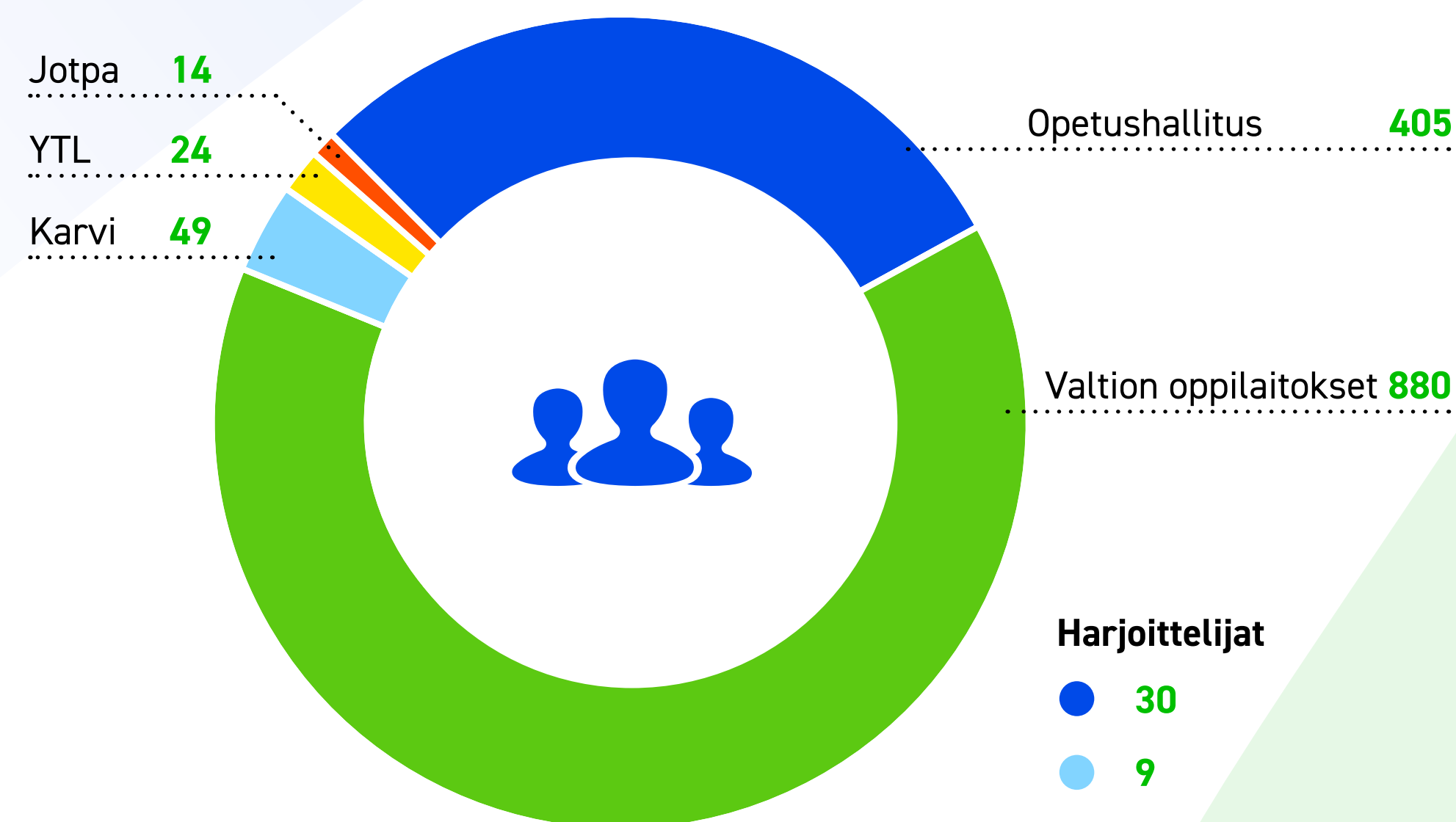
Opetushallitus on opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiva virasto, joka vastaa koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja elinikäisen oppimisen kehittämisestä sekä kansainvälistymisen edistämisestä. Laadimme perusteet varhaiskasvatussuunnitelmalle ja opetussuunnitelmille sekä ammatillisille tutkinnoille. Kehitämme koulutusta muun muassa erilaisten hankkeiden ja opettajien täydennyskoulutuksen avulla. Lisäksi toimeenpanemme kansainvälisyyttä edistäviä ohjelmia sekä tuotamme tietoa, julkaisuja ja tilastoja.

Opetushallituksen erillisyksikköinä toimivat Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi, Ylioppilastutkintolautakunta YTL ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus Jotpa. Lisäksi kirjanpitoyksikköömme kuuluu kuusi valtion erityistä tehtävää hoitavaa oppilaitosta, joiden tulosohjauksesta vastaamme: Helsingin eurooppalainen koulu, Helsingin ranskalais-suomalainen koulu, Meriturva, Saamelaisalueen koulutuskeskus SAKK, Suomalais-venäläinen koulu sekä oppimis- ja ohjauskeskus Valteri.

Opetushallituksen ja erillisyksiköiden toimitilat sijaitsevat Helsingin Hakaniemessä. Valtionoppilaitoksista Valterilla on Helsingin lisäksi toimipisteet myös

Jyväskylässä, Kuopiossa, Mikkelissä ja Oulussa. SAKK:n päätoimipaikka on Inarissa. Meriturva toimii Lohjalla ja Upinniemiessä.

Henkilöstön määrä vuonna 2022

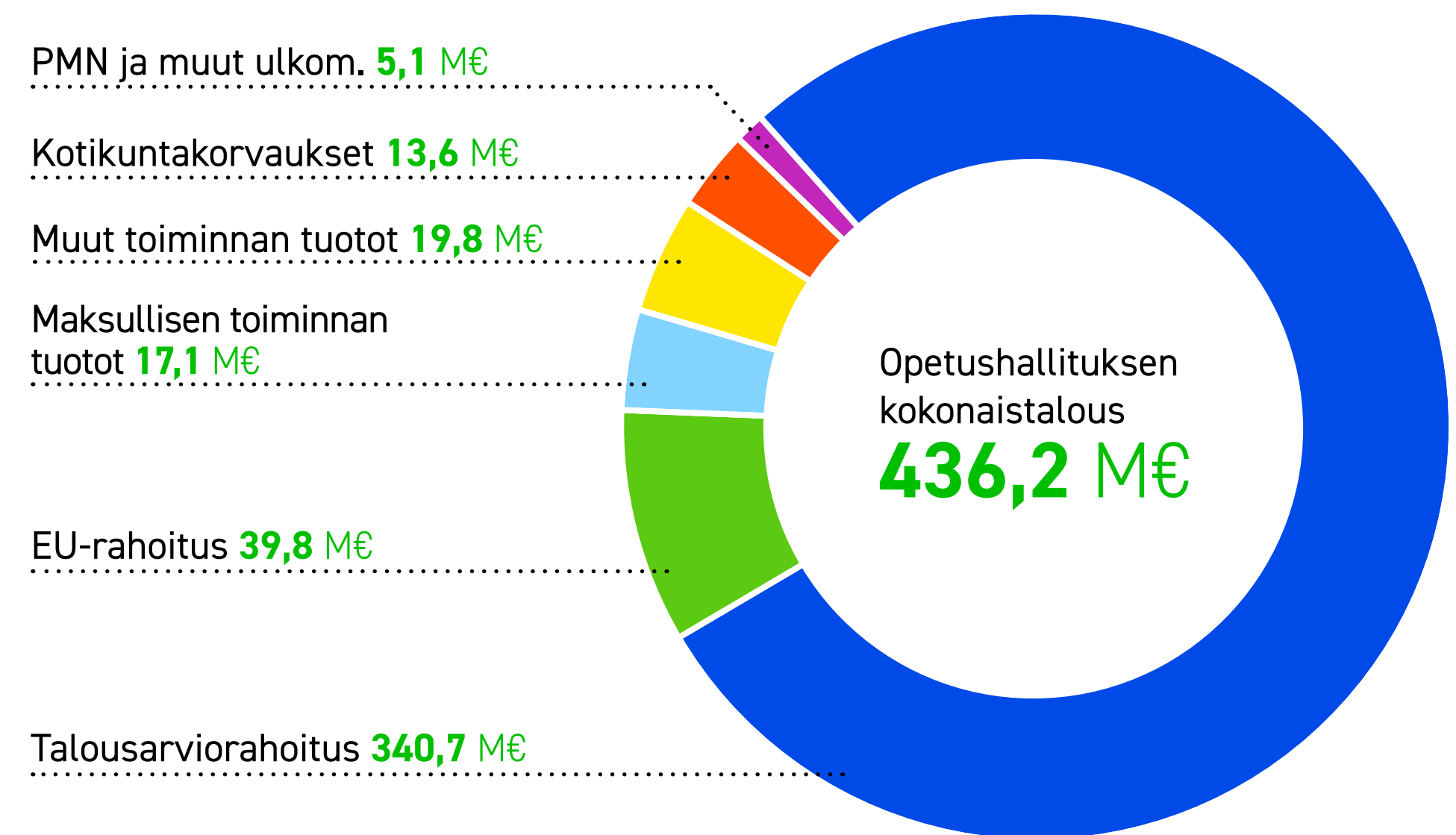

2.

Vuonna 2022 (31.12.2022) Opetushallituksessa työskenteli 405 henkilöä. Karvin henkilöstön määrä oli 49, YTL:n 24 ja Jotpan 14. Valtion oppilaitoksissa työskenteli yhteensä 880 henkilöä. Vakinaisen henkilökunnan lisäksi Opetushallituksessa työskenteli 30 ja Karvissa 9 harjoittelijaa. Opetushallitus haluaa toimia vastuullisena työnantajana ja tarjota nuorille mahdollisuuden tutustua valtionhallintoon potentiaalisena tulevaisuuden työnantajana.

Vuonna 2022 Opetushallitus-kirjanpitoyksikön kokonaistalous oli 436,2 miljoonaa euroa. Tärkeimpänä rahoituslähteenä oli valtion talousarviorahoitus, jonka osuus oli 340,7 miljoonaa euroa. Toisena suurena rajoituslähteenä oli Euroopan unioni: EU-rahoituksen osuus oli 39,8 miljoonaa euroa. Muita rahoituslähteitä olivat mm. maksullisen toiminnan tuotot, kotikuntakurvaukset sekä Pohjoismaiden ministerineuvosto.

Kokonaistalous vuonna 2022

Opetushallitus maksoi kehittämis-toimintaa tukevia valtionavustuksia ja apurahoja yhteensä

263 M€

Opetushallituksen ekosysteemi

2.1. Vastuullisuuden kehittäminen ja johtaminen Opetushallituksessa

Vastuullisuus on osa käytäntöjämme Opetushallituksessa niin toimialamme kehittämisen kuin viraston oman toiminnan kannalta. Vuonna 2021 laadimme ensimmäisen vastuullisuusraportin toiminnastamme, ja tällöin raportin valmisteluun perustettiin vastuullisuustyön koordinaatioryhmä. Kestävän kehityksen vahvistamisesta kasvatuksessa, koulutuksessa ja kansainvälistymisessä sekä omissa toiminnoissamme on vastannut Agenda 2030 -työryhmä vuodesta 2021.

Vuoden 2023 alussa organisoiduimme kestävän kehityksen toimissamme siten, että Agenda 2030 -työryhmän tehtäväksi määrittelimme oman kestävän kehityksen toimintamme kehittämisen ja siitä raportoinnin (jalanjälki). Kestävän kehityksen vahvistamisen koordinointi kasvatuksessa, koulutuksessa ja kansainvälistymisessä tehdään puolestaan osana vaikuttavuustoimintaamme (kädenjälki).

Kädenjälkemme on sitä, miten vaikutamme toimialaan ja yhteiskuntaan kasvatuksen, koulutuksen ja kansainvälistymisen normiohjauksella ja kehittämisellä.

Kädenjäljellä tarkoitamme tässä raportissa sitä, miten vaikutamme toimialaan ja yhteiskuntaan kasvatuksen, koulutuksen ja kansainvälistymisen normiohjauksella ja kehittämisellä; esimerkiksi miten kasvatusta vahvistaa ymmärrystä ekologisesta elämäntavasta. Jalanjäljellä tarkoitamme puolestaan Opetushallituksen ympäristövaikutuksia virastona (mm. matkustaminen ja hankintojen ympäristövaikutukset) sekä henkilöstön hyvinvointia ja talousvastuuta.

Raportoimme vastuullisuustoiminnastamme vuonna 2022 vuosiksi 2021–2022 määrittelemiemme kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti. Sivun 9 kuvassa avataan sitä, mitä Agenda 2030 -tavoitteita olemme erityisesti edistäneet ja mitkä ovat omat kestävän kehityksen tavoitteemme niiden osalta. Seuraavilla sivuilla kerromme

tarkemmin ja esimerkkien avulla toimistamme kestävän kehityksen kädenjäljen vahvistamiseksi toimialallamme. Käymme läpi myös sitä, miten olemme organisaationa toimineet vastuullisesti eli pyrkineet pienentämään virastomme jalanjälkeä.

Opetushallituksen Agenda 2030 -tavoitteiden mukainen toiminta

Voimavarat

Inhimilliset voimavarat:

Osaava henkilöstö

Sosiaaliset ja

kulttuuriset voimavarat:

Moninainen kansallinen ja kansainvälinen sidosryhmäverkosto

Taloudelliset voimavarat:

Opetushallituksen kokonaistalous 436,2 M€

Opetushallituksen kestävän kehityksen tavoitteet vuosille 2021-2022

Hyvä koulutus: Vahvistamme kestävän kehityksen oppimista ja osaamista eri kouluasteilla ja varhaiskasvatuksessa sekä jatkuvassa oppimisessä.

Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua: Varmistamme riittävän osaamisen jatko-opintoihin tai työllistymiseen. Tuemme vihreään osaamiseen liittyvää opetusta, ohjausta ja kehittämistyötä.

Vastuullista kuluttamista: Vahvistamme kestävien elämäntapojen, ilmastovastuun ja kiertotalouden tietämyksen lisäämistä koulutustoimijoille. Vahvistamme oppijoiden, opettajien ja muiden koulutustoimijoiden osaamista.

Yhteistyö ja globaali kumppanuus: Opetushallitus osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön ja verkostoihin ja tukee omalla toiminnallaan kestävän kehityksen toimeenpanoa ja kumppanuutta.

Ilmastotekoja: Kaikki toimintamme perustuu ilmastovastuullisuudelle ja kestäville elämäntavoille.

Jokainen voi kasvaa potentiaaliinsa

Luomme avoimuudella luottamusta

Uskallamme uudistua oppijan parhaaksi

Muotoilemme yhdessä ratkaisuja

Elämme kuten opetamme

Vaikutukset

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö

Kestävän kehityksen oppimis- ja osaamistavoitteet

Koulutustoimijoiden kestävän kehityksen osaaminen

Kestävä elämäntapa ja ilmastovastuullisuus toiminnoissamme

Koulutusyhteistyö, monitoimijayhteistyö ja kumppanuudet

Kestävä liikkuminen ja kansainvälisyys

Hyvän koulutuksen kehittäminen on Opetushallituksen ydintoimintaa

Opetushallituksen tavoite: Vahvistamme kestävän kehityksen oppimista ja osaamista eri kouluasteilla ja varhaiskasvatuksessa sekä jatkuvassa oppimisessa.

Opetushallituksen ydintoimintaa on laadukkaan, tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen koulutuksen kehittäminen ja varmistaminen. Olemme normiohjauksessamme varmistaneet sen, että kestävä kehitys on osa oppimispolkua varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Varhaiskasvatussuunnitelman, perusopetuksen opetussuunnitelman, lukiokoulutuksen opetussuunnitelman sekä ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteissa kestävää kehitystä tarkastellaan oppijan ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Perusteiden uudistuksissa huomioidaan muuttuva toimintaympäristö ja tulevaisuuden osaamistarpeet. Kestävän kehityksen oppimistavoitteet sisältyvät myös taiteen perusopetukseen ja vapaaseen sivistystyöhön.

Kestävä kehitys on mukana myös erilaisissa tuki- ja ohjemateriaaleissa sekä oppaissa.

Vahvistimme normiohjauksessa vuonna 2022 kestävää kehitystä mm. seuraavilla toimilla:

- Teimme opetussuunnitelmien perusteisiin ja ammatillisen koulutuksen määräyksiin oppilas- ja opiskeluhuoltolain muutoksia vastaavat uudistukset; lakimuutokset liittyivät sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen sekä sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuun siirtymiseen kunnilta hyvinvointialueille tammi-kuussa 2023. Selkeytimme joitakin käsitteitä ja täsmensimme perusteiden sisältöjä muun muassa siten, että kiusaamiseen voidaan puuttua

Olemme normiohjauksessamme varmistaneet sen, että kestävä kehitys on osa oppimispolkua varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

3.

oikea-aikaisesti, oppilaan oikeusasemaa vahvistetaan ja turvataan kaikkien koulussa toimivien turvallinen oppimisympäristö. Teimme touku-
kuussa yhteensä 8 ja joulukuussa 10 peruste- ja määräysmuutosta.

- Olemme tarjonneet muutoksista koulutusta ja neuvontaa sekä laati-
neet niihin liittyvää tukiaineistoa.
- Aloitimme opiskeluhuollon verkkosivujen sekä oppaiden ja ohjaus-
materiaalin uudistustyön.

- Ammatillisten tutkintojen perusteisiin vastuullisen toiminnan ja vih-
reän siirtymän edellyttämä osaaminen sisällytetään kunkin tutkinnon
työprosessien ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden mukai-
sesti. 1.8.2022 voimaan tulleisiin ammatillisiin perustutkintoihin lisät-
tiin tutkinnon osa **Ilmastovastuullinen toiminta** (15 osaamispistettä).
Kyseinen tutkinnon osa tarjoaa perustutkinnon suorittajille mahdolli-
suuden hankkia osaamista ammattialakohtaisista ilmastonmuutoksen
hillinnän ja sopeutumisen aiheista.

- Tarjosimme opettajille toimeenpanon tukea informoimalla uudesta
tutkinnon osasta muun muassa järjestämällä aiheesta webinaarin.

Kestävän kehityksen
oppimistavoitteet
sisältyvät myös
taiteen perus-
opetukseen ja
vapaaseen
sivistystyöhön.

Opetushallitus tukee toiminnallaan työelämän tarpeita

Opetushallituksen tavoite: Varmistamme riittävän osaamisen jatko-opintoihin tai työllistymiseen. Tuemme vihreään osaamiseen liittyvää opetusta, ohjausta ja kehittämistyötä.

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen tavoitteisiin sisältyy oppijoiden työelämä- ja yrittäjyysosaamisen kartuttaminen. Oppilaille tarjotaan perusopetuksessa kokemuksia, jotka auttavat mm. oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa sanotaan, että opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan monipuolisissa oppimisympäristöissä, jotka mm. tukevat opiskelumotivaatiota ja auttavat opiskelijaa omien vahvuuksien ja mahdollisuuksien löytämisessä työelämää ajatellen. Ammatillisen koulutuksen tutkinnon perusteet laaditaan yhteistyössä työelämän edustajien kanssa, jotta varmistetaan tutkintojen sisältöjen ja osaamisen ajantasaisuus sekä vastaavuus työelämän tarpeisiin. Ammatillisissa perustutkinnoissa on erilliset yrittäjyysosaamiseen keskittyvät tutkinnon osat.

Kehitämme koulutuksen työelämävastaavuutta paitsi nykyhetkessä myös tulevaisuudessa ennakoimalla työvoima-, osaamis- ja koulutustarpeita. Opetushallituksen hallinnoima, yhteiskunnan ja työelämän eri sektoreilta koolle kutsuttu noin 400 asiantuntijan

Osaamisen ennakointifoorumi

(OEF) kartoittaa tulevaisuuden muutoksia ja niiden vaikutuksia työvoiman tarpeeseen, osaamiseen ja koulutukseen. Monenlaisten muutosvoimien joukossa ekologiset vaikutukset, vihreä siirtymä ja kestävä kehityksen reunaehdot ovat aivan keskiössä. Opetushallitus tuottaa OEF:n avulla uutta tietoa ja näkemyksiä tulevaisuuden maailmasta. Tätä tietoa hyödynnetään

Kehitämme
koulutuksen työ-
elämävastaavuutta
ennakoimalla
työvoima-, osaamis-
ja koulutustarpeita.

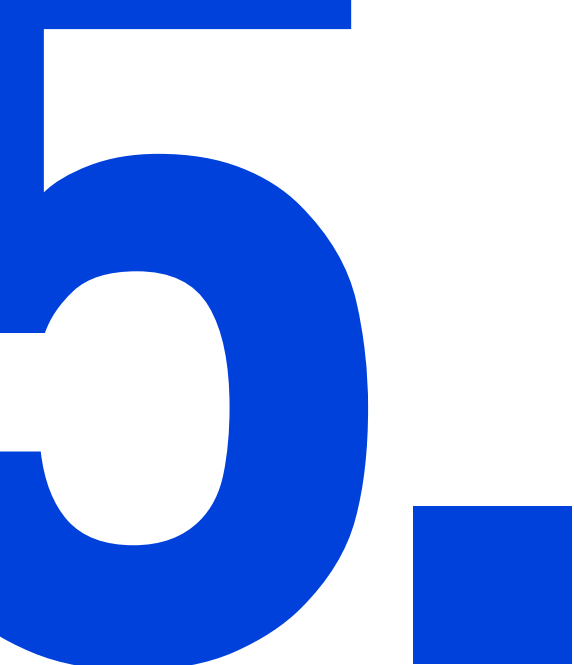
paitsi Opetushallituksen edellä kuvatussa omassa työssä, myös koko kasvatuksen ja koulutuksen suomalaisessa sidosryhmäkentässä.

Talent Boost -ohjelmalla houkutellaan kansainvälisiä osaajia Suomeen ja parannetaan Suomen tunnettuutta maailmalla; toiminnalla pyritään vahvistamaan koulutus- ja työperustaista maahanmuuttoa. Opetushallituksen **Study in Finland** -toiminto houkuttelee kansainvälisiä korkeakouluopiskelijoita Suomeen digitaalisen markkinoinnin keinon ja kansallisessa yhteistyössä korkeakoulujen kanssa.

Vahvistimme vuonna 2022 kestäväää kehitystä muun muassa seuraavasti:

- Teimme ennakointia työvoima-, osaamis- ja koulutustarpeiden tulevien ja aina vuoteen 2040 ulottuvien muutosten selvittämiseksi. Vuoden 2023 alussa julkaistu, erityisesti osaamisen muutoksiin keskittyvä raportti [Laaja-alainen osaaminen 2030-luvulla](#) koottiin Osaamisen ennakointifoorumin jäsenistölle tehdyn kyselyn sekä työryhmätyöskentelyn pohjalta. Raportin mukaan tulevaisuuden työelämässä on alasta riippumatta keskeistä digitaalisuuteen sekä kestävyystoimintaan liittyvä osaaminen.

- Uudistimme ammatillisen koulutuksen perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteita varmistamaan osaamisen ajantasaisuus ja työelämävastaavuus. Käynnistimme myös keskustelun huoltovarmuuden kannalta keskeisestä osaamisesta ja sen sisältymisestä ammatillisiin tutkintoihin.
- Osallistuimme Talent Boost -toimenpideohjelman puitteissa kansainvälisten osaajien houkuttelun prioriteettimaiden valintaan. Aloitimme myös Study in Finland -brändin päivityksen, jonka tarkoituksena on vastata paremmin Suomeen jäämisen ja työllistymisen tarpeisiin.

Opetushallitus vahvistaa kestäväää kehitystä kehittämistoiminnalla ja oppimateriaaleilla

Opetushallituksen tavoite: Vahvistamme kestävien elämäntapojen, ilmastovastuun ja kiertotalouden tietämyksen lisäämistä koulutustoimijoille. Vahvistamme oppijoiden, opettajien ja muiden koulutustoimijoiden osaamista.

Opetushallitus tukee opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kehittämistyötä monin eri tavoin, kuten valtionavustuksilla. Myönnämme valtionavustusrahoitusta opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kehittämis-, kokeilu- ja käynnistämishankkeisiin, joilla pyritään pysyviin muutoksiin ja parannuksiin. Rahoitusta jaetaan yhteiskunnallisesti ja koulutuksen kannalta ajankohtaisesti tärkeisiin teemoihin. Rahoitusta suuntaamalla voimme tukea myös mm. toimintatapojen muutosta. Kestävän kehityksen ja vihreän siirtymän edellyttämä osaamisen vahvistaminen on sisältynyt useisiin hankehakuihin.

Tuotamme tietoa, oppaita ja muuta materiaalia verkkosivuille ja erilaisina julkaisuina opettajien ja muiden koulutustoimijoiden tueksi. Lisäksi järjestämme webinaareja ja koulutuksia, joissa kestävä kehityksen oppiminen ja osaamisen kehittäminen ovat teemoina tilaisuuden luonteen mukaisesti.

Opetushallitus tuottaa vähälevikkistä oppimateriaalia aiheisiin ja aloille, joille muut eivät sitä tuota. Sisällytämme kestävä kehityksen näkökulman kaikkiin materiaaleihin aihepiiriin sovitettuna.

Vahvistimme vuonna 2022 kestävä kehityksen toimia muun muassa seuraavasti:

- [Ilmasto- ja kestävyyskasvatuksen kehittämishankkeessa](#) koottiin verkostoa, kuultiin sidosryhmiä ja koulutettiin eri toimijoita. Lisäksi Opetushallitus jakoi yhteensä noin 4,3 miljoonaa euroa valtion erityisavustusta ilmasto- ja kestävyyskasvatushankkeille perusopetukseen ja toiselle asteelle. Hankkeita käynnistyi yhteensä 58 yli 40 kunnassa; ne ovat käynnissä toukokuulle 2024. Opetushallitus koordinoi ja sparraa hankkeita aktiivisesti. Hankkeissa on rahoitet-

tu myös koulujen ja oppilaitosten hankintoja vihreän siirtymän edistämiseksi.

- Toteutimme vuosille 2022–2023 aikataulutettua [Ammatillisen koulutuksen kestävä kehityksen ja vihreän siirtymän kehittämisohjelmaa](#) .
 - Ohjasimme ja tuimme vuonna 2021 rahoitettua kymmentä valtionavustushanketta, jotka kohdistuvat ammatillisen koulutuksen järjestäjien kestävyystyöhön ja kestävä kehityksen ohjelmien kehittämiseen sekä kestävä tulevaisuutta vahvistavan kokeilukulttuurin edistämiseen, innovaatioihin ja niiden pilotointiin.
 - Osallistuimme hanketoimijoiden ja sidosryhmien kanssa **Ammatillisen koulutuksen kestävyystiekartan** yhteiskehittämiseen. Tiekartan valmistelua koordinoi ohjelmasta rahoitettu Sataedun **VASKI – Vastuullinen ja kestävä ammatillinen koulutus** -hanke.
- Jaoimme **Oikeus osata** -ohjelman puitteissa valtionavustuksia 5,4 miljoonaa euroa sosiaalisesti kestävä ammatillisen koulutuksen kehittämiseen. Hankkeet vahvistavat opiskelijoiden osallistumis- ja vai-

Kestävän kehityksen ja vihreän siirtymän edellyttämä osaamisen vahvistaminen on sisältynyt useisiin hankehakuihin.

kuttamismahdollisuuksia, tukevat oppilaitosyhteisöjen hyvinvointia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä kehittävät hyvinvointijohtamista.

- Tuemme vuosittain varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstön koulutusta valtionavustuksilla. Vuonna 2022 rahoitimme 8 hanketta, joiden teemana oli kestävä elämäntavan vahvistaminen.
- Valmistelimme [Hyvän ohjauksen kriteerit](#) perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen ohjaukseen laajassa sidosryhmäyhteistyössä. Kriteerien tavoitteena on tukea lasten ja nuorten ohjauksen laatua, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhtenä kriteerinä on, että ohjaus on yhdenvertaista, tasa-arvoista ja eettisesti kestävä. Tähän sisältyy muun muassa, että ohjaus edistää kestävä tulevaisuuden taitojen ja osaamisen hankkimista.
- Julkaisimme lasten ja nuorten kokeman kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisyyn liittyvän [Ei kaikelle väkivallalle -verkostovukokonaisuuden](#) ja tukimateriaaleja. Näihin ilmiöihin liittyvä

5.

tieto ja ohjeet on nyt ensimmäistä kertaa koottu samaan osoitteeseen, jotta ne ovat helposti saavutettavissa ja käytettävissä.

- Olemme laatineet oph.fi-palvelussa [Kestävän tulevaisuuden oppaan](#) , joka tuo esiin tietoa ja käytäntöjä oppimisen, toimintakulttuurin ja arkkikäytäntöjen kehittämiseen kasvatuksessa ja koulutuksessa. Vuonna 2022 julkaisimme oppaasta versiot ruotsiksi ja englanniksi.
- Julkaisimme oph.fi-palvelussa laajan [Opetustoimi, kansainväliset ohjelmat ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan -kokonaisuuden](#) , jossa tarjotaan kouluille, oppilaitoksille ja varhaiskasvatuksen toimijoille tukimateriaalia mm. siitä, miten tilannetta käsitellään kasvatuksessa ja koulutuksessa sekä siitä, miten Ukrainasta paenneiden oppimista tuetaan Suomessa. Tarjoamme sivuillamme tietoa ja tukea myös kansainvälisissä hankkeissa ja ohjelmissa mukana oleville organisaatioille ja henkilöille.
- Toteutimme **Kestävä kädenjälki** -webinaarisarjassa 15 tilaisuutta. Tilaisuuksien teemoina olivat kestävän kehityksen oppiminen ja osaamisen kehittäminen kasvatuksessa, koulutuksessa ja kansainvälisessä toiminnassa.

Tuemme valtion-
avustuksilla myös
varhaiskasvatuksen
ja opetustoimen
henkilöstön
koulutusta.

Kansainvälisyyden edistäminen on yksi Opetushallituksen perustehtävistä

Opetushallituksen tavoite: Osallistumme kansainväliseen yhteistyöhön ja verkostoihin ja tuemme omalla toiminnallamme kestävän kehityksen toimeenpanoa ja kumppanuutta.

Osallistumme aktiivisesti kehittyvien alueiden koulutusyhteistyön kehittämiseen. Välineinämme ovat kansalliset ja kansainväliset rahoitusinstrumentit sekä toimijuus laajoissa yhteistyöverkostoissa. Koordinoimme kansainvälisiä harjoittelu-, vaihto- ja apurahaohjelmia sekä lyhytaikaista asiantuntijavaihtoa **Opetusalan kehitysyhteistyön osaamiskeskuksen FinCEEDin** kautta. Vastaamme myös EU-ohjelmien toimeenpanosta ja tiedottamisesta Suomessa. Lisäksi edistämme organisaatioiden kansainvälistymistä yhteistyöhankkeiden, verkostotyön ja koulutusviennin avulla.

Vahvistimme vuonna 2022 kestävän kehityksen toimia muun muassa seuraavasti:

- Käynnistimme suomalaisille ja yhdysvaltalaisille lukioille [Transatlantic Classroom -yhteistyöohjelman](#) , joka tukee lukioden kansainvälistä liikkuvuutta sekä opetussuunnitelman perusteiden laaja-alaisen osaa-

misen osa-alueita. Ohjelman valtionavustushaussa kokeiltiin hyvällä menestyksellä Agenda 2030 -tavoitteiden sisällyttämistä hakemukseen.

- Jatkoimme yhdessä kumppanimaidemme kanssa Ukrainan ammatillisen koulutuksen uudistamista tukevan **EU4Skills: Better Skills for Modern Ukraine** -hankkeen toteuttamista. Venäjän helmikuussa 2022 aloittaman hyökkäyksen jälkeen hankkeen tavoitteita ja sisältöä kohdennettiin uudelleen vastaamaan sekä sodan ajan että jälleenrakentamisen tarpeita.

Välineinämme ovat kansalliset ja kansainväliset rahoitusinstrumentit sekä toimijuus laajoissa yhteistyöverkostoissa.

- Sotaa paossa olevia ukrainalaisia tuettiin myös Opetushallituksen kansainvälistymistoimintojen rahoitusohjelmista mm. kohdentamalla apurahoja työssäopimisjaksoihin, vapaaehtoistyöhön, apulaisopettajana toimimiseen sekä korkeakouluopintoihin.
- Korkeakoulujen koulutus- ja liikkuvuusyhteistyöhön keskittyvästä [Team Finland Knowledge](#) eli TFK-ohjelmasta rahoitettiin yhteensä 1,8 miljoonalla eurolla 30 hanketta ohjelman kohdealueille Eteläiseen Afrikkaan, Latinalaiseen Amerikkaan, Kiinaan, Intiaan ja Kaakkois-Aasiaan. Rahoitetuista hankkeista kolmessatoista on kestävään kehitykseen liittyvä temaattinen painotus.
- [EU:n Erasmus+ -ohjelmassa](#) globaaliliikkuvuus on lisääntymässä ammatillisessa ja korkeakoulutuksessa perinteisen Euroopan sisäisen liikkuvuuden rinnalla, mikä edesauttaa globaaliin kumppanuuteen tarvittavaa osaamista. Kansainvälisissä hankkeissa tehdään aiempaa enemmän myös virtuaalista yhteistyö-

Kansainvälisissä hankkeissa tehdään aiempaa enemmän myös virtuaalista yhteistyötä, mikä monipuolistaa ja helpottaa globaalin kumppanuuden käytäntöjä.

tä, mikä monipuolistaa ja helpottaa globaalin kumppanuuden käytäntöjä.

- Ilmastotavoitteita huomioitiin keskimäärin 38 %:ssa Erasmus+ - ja [Euroopan solidaarisuusjoukot -ohjelmista](#) tukea saaneista yhteistyöhankkeista. Näkyvimmin näin tehtiin Euroopan solidaarisuusjoukot -hankkeissa, joista tavoitteita huomioitiin peräti 58 %:ssa. Erasmus+ -ohjelmassa teema näkyi selkeimmin korkeakoulutussektorilla, jossa tuetuista hankkeista puolet huomioi ilmastotavoitteet. Hankkeisiin voi tutustua tarkemmin [Erasmus+ hankkeet visualisoituina -sivulla](#).
- Opetushallituksen yhteydessä toimiva Opetusalan kehitysyhteistyön osaamiskeskus FinCEED vahvisti toiminnallaan Suomen roolia globaalin oppimisen kriisin rat-

kaisussa ja suomalaisen osaamisen hyödyntämisen edistämisessä opetusalan kehitysyhteistyössä. FinCEED on mm. tukenut kumppanimaiden opetusviranomaisten ja muiden kansallisten tai kansainvälisten toimijoiden toimintaa sekä lähettänyt ensimmäiset asian-

tuntijat tukemaan EU:n opetusalan kehitysyhteistyön toimeenpanoa EU-eliimiin Brysseliin (**DG International Partnerships**) sekä EU-delegaatioihin Addis Abebaan ja Abujaan.

- Valmistelimme uutta **Higher Education Partnership Programme** -ohjelmaa (HEP) vuosille 2023–2026. Ohjelma tukee korkeakouluyhteistyötä kehittyvien maiden kanssa ja sen sisällöllisiä painopisteitä ovat opettajien koulutus, ilmastonmuutos, erilaiset energiamuodot, kiertotalous, ruokaturva ja kestävä kehitys. Rahoitusta on jaossa noin 7 miljoonaa euroa.

Poimintoja Opetushallituksen jalanjäljestä

Opetushallituksen tavoite: Kaikki toimintamme perustuu ilmastovastuullisuudelle ja kestäville elämäntavoille. Elämme kuten opetamme.

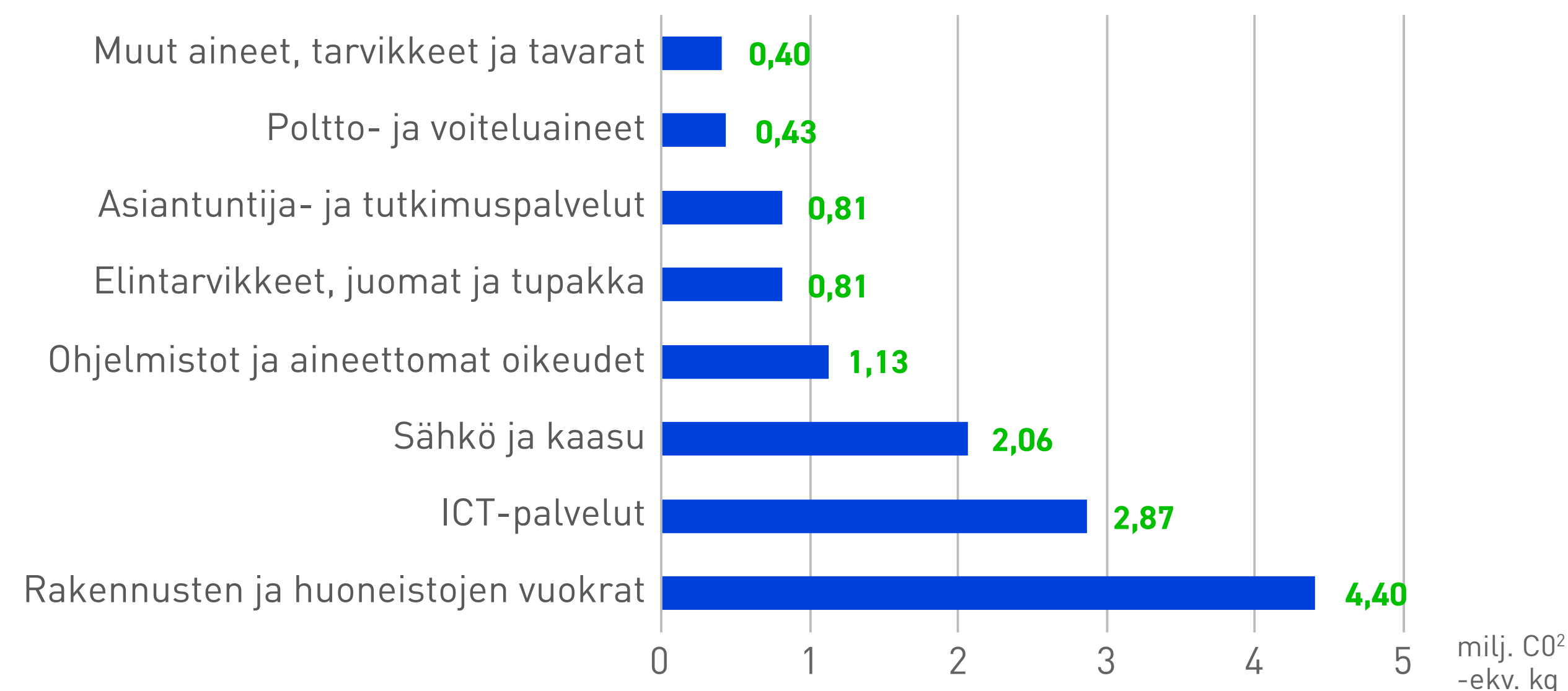
Opetushallituksen keskeisimmät ympäristövaikutukset aiheutuvat tieto- ja viestintäteknologian käytöstä, toimitiloistamme sekä virkamatkoista. Lisäksi ympäristövaikutuksia syntyy työmatkaliikenteestä, paperin kulutuksesta, hankinnoista sekä henkilöstöruokailusta ja kokoustarjoiluista.

Toimimme **Senaatti**-kiinteistöjen toimitiloissa Hakaniemessä, jossa Opetushallituksen ja erillisyyksiköiden käytössä on 3 kokonaista kerrosta. Otimme uudistetut ja remontoitua toimitilamme käyttöön keväällä 2021. Viihtyisät tilat, joissa taidet on näkyvässä roolissa, ovat luoneet puitteet hyvän työympäristön ja arjen rakentumiseen. Toimitiloissamme on myös kattavat jätteen lajittelumahdollisuudet, ja eri tilojen valot sammuvat automaattisesti, kun niitä ei käytetä.

Hiilijalanjälki tuote- ja palveluryhmittäin vuonna 2022

(OPH ja erillisyyksiköt)

Lähde: Hansel / Hankintapulssi-raportointipalvelu

Hiilijalanjälki perustuu Suomen ympäristökeskuksen kehittämään laskentamalliin (SYKEra 15/2019). Arviot tuote- ja palveluryhmien hiilijalanjäljestä perustuvat keskimääräisiin Suomen markkinoilla olevien tuotteiden hiilijalanjälkiin, eivätkä välttämättä vastaa yksittäisen hankinnan todellista hiilijalanjälkeä.

Vuonna 2022 työskentelimme hybridimuotoisesti osittain toimistolla ja osittain etätöyssä, mistä johtuen tilatehokkuus on jäänyt kauaksi tavoitteista. Toimitilojemme käyttöaste oli 58 % ennen koronaa ja työtilojen uudistamista vuonna 2019; syyskuussa 2022 se oli 15 %. Toimitilatehokkuutemme on 15,8 m² henkilötyövuotta kohden, kun valtion toimintastrategian tavoite on 10 m²/henkilötyövuosi. Päätimme vuonna 2022 luopua yhdestä kerroksesta 1.12.2023 mennessä, minkä ansiosta toimitilatehokkuutemme laskee tavoitetasolle.

Hybridityöskentelymme on pienentänyt työmatkoista aiheutuvia päästöjä, mutta opetushallituslaisten virkamatkat näkyvät suoraan hiilijalanjäljesämme. Virkamatkoihin liittyvät vuoden 2022 juna- ja lentomatkojen päästöt olivat yhteensä 211 702 / CO₂e kg, missä on merkittävä nousu verrattuna vuoteen 2021, jolloin koronapandemia vielä vaikutti matkustamiseen. Koronaa edeltävään aikaan verrattuna matkustamisen päästöt ovat kuitenkin selvästi pienentyneet: vuonna 2019 juna- ja lentomatkojen päästöt olivat yhteensä 501 030 / CO₂e kg. Tavoitteena on myös jatkossa panostaa valtion matkustusstrategian ja Opetushallituksen matkustusohjeen mukaisesti vähäpäästöisiin matkustustapoihin ja ylimääräisen matkustamisen vähentämiseen esimerkiksi etätapaamisia suosimalla.

Virkamatkojen juna- ja lentomatkojen päästöt, 2019–2022

Vuosi		Kilometrit	Päästöt / CO ₂ e kg
2022		2 208 923	192 883
		530 152	18 819
2021		267 740	25 592
		134 376	4 979
2020		557 189	58 086
		264 558	10 890
2019		4 505 958	450 937
		1 131 860	50 093

Henkilöstöruokalamme **Ravintola Lasiranta**, joka huolehtii myös kokoustarjoiluista, on tehnyt oman ympäristöohjelmansa, jossa otetaan huomioon niin ruoan päästöt kuin kotimaisuus.

Vaikutusta on myös sillä, millaisia muita palveluita ja tuotteita hankimme. Olemme mm. vähentäneet tilaisuuksissa jaettavien esitteitä ja promootiomateriaaleja.

Agenda 2030 -työryhmä ja hankintatiimi aloittivat vuonna 2022 yhteistyön hankintojen ekologisen kestävyysedistämiseksi. Keskeistä on ajatus siitä, että jokaisessa hankinnassa voidaan pyrkiä kohti ekologisempaa vaihtoehtoa.

Kansallisessa hankintastrategiassa on määritelty linjauksia ja tavoitteita hankintojen taloudelliselle, sosiaaliselle ja ekologiselle kestävyydelle. Olemme laatineet oman toimintasuunnitelman näiden tavoitteiden edistämiseksi.

Hyödynnämme hankinnoissamme merkittävästi **Hansel Oy**:n puitesopimuksia, puitejärjestelyjä sekä dynaamisia hankintajärjestelmiä; Hansel edellyttää toimittajiltaan taloudellista, sosiaalista ja ympäristövastuuta. Muissa kilpailutuksissamme selvitämme myös, miten hankinnassa voidaan edistää vastuullisuutta. Vuoden 2022 hankinnoissa korostuivat tästä

Keskeistä on
ajatus siitä, että
jokaisessa
hankinnassa
voidaan pyrkiä kohti
ekologisempaa
vaihtoehtoa.

näkökulmasta etätapaamiskäytäntöjen suosiminen sekä tulosteista luopuminen.

Sosiaaliseen vastuullisuuteen olemme panostaneet työyhteisössämme henkilöstön hyvinvoinnin ja osaamisen kehittämiseen liittyvillä toimenpiteillä. Toteutimme vuonna 2022 henkilöstön hyvinvointiin, kehittämiseen ja johtamiseen painottuvaa **Hyvä työpaikka** -ohjelmaa. Käynnistimme **VALOT – valmentava ja oppiva työote** -valmennuksen, johon osallistuu koko henkilöstö. Valmennuksen tavoitteena on rakentaa yhteistä ymmärrystä, oppia yhdessä ja saada käytännön työkaluja valmentavan ja oppivan työkalukulttuurin toteuttamiseen.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Opetushallitus | PL 380 (Hakaniemenranta 6) | 00531 Helsinki

oph.fi